

Protokoll fört vid det femtiotredje sammanträdet med styrelsen för Stiftelsen för Strategisk Forskning den 24 september 2002

Mötet genomfördes på stiftelsens kansli, World Trade Center, Kungsbron 1, Stockholm

Deltagande ledamöter

Ingvar Carlsson, ordförande, ej § 10
Per Andersson, ej § 5
Harry Frank, ordförande § 10
Christer Karlsson
Gudmund Larsson, § 4 – 11 (del)
Lennart Låftman

Karin Markides, fr o m § 4
Birgit Norinder
Eva Olsson, ej § 5
Helena Peilot
Hans Wolf-Watz

Frånvarande ledamöter

Maria Masucci
Maria Norrfalk

Deltagare från kansliet

Staffan Normark, VD
Ingela Agrell
Björn Brandt, kanslichef, sekreterare
Olle Edqvist, planeringschef
Karl-Olov Fentorp
Inger Florin

Ingvar Isfeldt
Olof Lindgren
Birgitta Lundin
Lena-Kajsa Sidén
Anders Sjölund (del)
Henryk Wos

Inbjudna gäster

§ 4 Bengt Kasemo
§ 5 Nils Mårtensson
§ 8 Billy Fredriksson, Lars Frenning
§ 9 Olof Sjöström

§ 1 Fastställande av dagordning

Den utsända ärendelistan *godkändes*.

§ 2 Val av justerare, föregående mötes protokoll, adjungeringar

Lennart Låftman *utsågs* att tillsammans med ordföranden justera protokollet från sammanträdet.

Protokoll från styrelsens femtioandra sammanträde hade sänts ut inför sammanträdet. Inga kommentarer förelåg.

Övriga deltagare i sammanträdet adjungerades enligt deltagarförteckning.

§ 3 Beslut fattade med stöd av delegation

En förteckning över beslut fattade med stöd av delegation hade sänts ut (bilaga 1).

Styrelsen *beslöt*

att med godkännande lägga anmälda beslut till handlingarna.

§ 4 Presentation av ledarskapsprogrammet för INGVAR - anslagsmottagarna

I anslutning till stiftelsens satsning på programmet Framtidens forskningsledare (INGVAR) avsattes 6 milj kr för ett ledarskapsutbildningsprogram för deltagarna. Professor Bengt Kasemo, som leder programmet, gav en kort presentation av uppläggningsen och erfarenheterna hittills. Individuella ledarskapsprofiler har utarbetats för deltagarna, fyra seminarier har genomförts och varje anslagsmottagare har fått en personlig mentor. En studieresa till Japan förbereds. Styrelsen diskuterade redovisningen och uttryckte sin tillfredsställelse över det framgångsrika genomförandet av utbildningsprogrammet.

§ 5 Strategiska forskningscentra inom mikroelektronik

Styrelsen uppdrog den 18 september 2001, § 6 åt verkställande direktören att genomföra en utlysning av strategiska forskningscentra inom mikroelektronik inom en tentativ budgetram av högst 250 milj kr samt att bereda inkomna förslag. Utlysningen genomfördes som en tvåstegsprocess. Av 20 sökande i steg 1 inbjöds 8 sökande att lämna fullständig ansökan. En internationell expertpanel har efter vetenskaplig utvärdering placerat fyra sökande i en gemensam toppgrupp som mycket starkt rekommenderas stöd. Efter toppgruppen rangordnade panelen de sökande individuellt i ordning fem till åtta. Panelen föreslog att de fem första ansökningarna skulle beviljas. Verkställande direktören tillstyrkte panelens förslag. Nils Mårtensson presenterade förslagen och styrelsen ställde frågor rörande gränsdragningen mellan toppgruppen och övriga ansökningar, avsaknaden av vissa intressanta framtidsområden bland de utvalda förslagen samt motiven för föreslagna anslagsnivåer.

Styrelsen diskuterade förslaget, främst gränsdragningen mellan toppgruppen och de individuellt rankade förslagen därefter, och bedömde underlaget som otillräckligt för att avgöra vilka, utöver toppgruppen, som borde beviljas stöd. Denna gränsdragning bör med fördel kunna göras i anslutning till stiftelsens ställningstagande till två ramanslagsområden som kommer upp till behandling senare mikroelektronik och materialvetenskap där det finns ansökningar som ansluter till diskuterade centrumansökningar.

Styrelsen *beslöt*

att fördela medel för strategiska forskningscentra inom mikroelektronik enligt följande:

Lars Samuelson, LTH	40 milj kr
Christer Svensson, LiU	50 milj kr
Lars Thylén, KTH	60 milj kr
Herbert Zirath, Chalmers	60 milj kr, samt

att reservera 40 milj kr för slutligt ställningstagande till återstående ansökningar, vilket bör göras i anslutning till stiftelsens beslut om ramanslag i mikroelektronik och materialvetenskap.

§ 6 Fortsatt stöd för nationellt centrum för genotypning

Stiftelsen finansierade under åren 1998- 2002 ett program inom genomforskning med Uppsala universitet som världhögskola omfattande bl a ett nationellt centrum för storskalig automatiserad genetisk kartläggning och analys (genotypning). Centret utgör en viktig resurs för ett antal svenska

forskargrupper. Programdirektör Ulf Gyllensten har ansökt om förlängt stöd under år 2003 – 2005 med 1 milj kr per år för att tillse att centrets analysinstrument är i funktionellt skick. Stiftelsen har genom delegationsbeslut tidigare beviljat ett anslag på 1 milj kr för år 2003.

Styrelsen *beslöt*

att bevilja 1 milj kr per år under 2004 och 2005 för stöd till infrastrukturen vid det nationella centret för storskalig genotypning vid Uppsala universitet. Anslaget kommer inte att förlängas efter 2005.

§ 7 Fortsatt stöd till elektrontomografisk forskning vid Karolinska Institutet i samarbete med Aguoron Institute

Karolinska institutet har byggt upp ett expertlaboratorium för elektrontomografisk forskning och det amerikanska forskningsinstitutet Auguron Institute har beslutat att stödja laboratoriet med USD 75 000 per år under tre år under förutsättning att en svensk partner ställer upp med finansiering med motsvarande summa. Under sommaren 2001 beviljade stiftelsen genom delegationsbeslut medel för ett års verksamhet. De för verksamheten ansvariga forskarna Bertil Daneholt och Ulf Skoglund vid Karolinska Institutet har inkommit med ansökan om stöd med samma belopp även för år 2003 och 2004.

Styrelsen *beslöt*

att bevilja totalt 1,7 milj kr under år 2003 och 2004 för stöd till expertlaboratoriet för elektrontomografisk forskning vid Karolinska Institutet. Anslaget beviljas under förutsättning att laboratoriet är tillgängligt för övriga svenska forskargrupper som önskar utnyttja det.

§ 8 Juridisk form för programmet ProViking

Styrelsen beslöt vid sitt sammanträde den 17 juni, § 14 att avsätta medel för ett program inom området produktframtagning, ProViking. Styrelsen uppdrog därvid åt verkställande direktören att under hösten återkomma med förslag till en permanent organisation innefattande juridisk form för programmet. Ärendet har beretts av interimsstyrelsen för programmet i samråd med juridisk expertis och interimsstyrelsen föreslår att programmet organiseras i aktiebolagsform om utestående frågor kan ges en godtagbar lösning. Ett antal argument för och emot aktiebolagsformen hade redovisats i det utsända materialet, men frågan om skattefrihet återstår att diskutera med skattemyndigheterna. Billy Fredriksson, ordförande i interimsstyrelsen och Lars Frenning, verkställande direktör för programmet presenterade förslaget.

Styrelsen diskuterade möjliga alternativa juridiska former, i första hand enhet inom stiftelsen, egen stiftelse eller aktiebolag och såg vissa problem särskilt med aktiebolagsformen vad gäller bl a ansvarskedjan och skattefriheten.

Styrelsen *beslöt*

att uppdra åt verkställande direktören att i samråd med interimsstyrelsen för ProViking programmet återkomma med en fördjupad analys av alternativen i enlighet med diskussionen samt ett förslag till permanent organisation för programmet.

§ 9 Stiftelsens svenska kapitalförvaltning

Stiftelsens kapitalutskott har i enlighet med styrelsens beslut vid sammanträdet den 17 juni, § 9 fullföljt den upphandling som styrelsen då ställde sig bakom. Den nya förvaltningen har efter förhandlingar med berörda förvaltare och avtalskrivning inletts den 2 september.

Förhandlingarna med aktuella förvaltare och kapitalutskottets fortsatta diskussioner har lett till vissa förändringar i förhållande till den redovisning som lämnades till styrelsen vid junimötet. Kapitalutskottets ordförande Olof Sjöström redovisade dessa och gav en uppdaterad redovisning av den aktuella kapitalpositionen samt tillämpningen av stiftelsens beslut vad gäller etik och miljö i stiftelsens kapitalplacering. Han anmälde också att Björn Franzon, Fjärde AP-fonden, ersatt Björn Björnsson som ledamot av utskottet enligt beslut av stiftelsens ordförande.

Förändringarna vad gäller svenska förvaltare innebär att stiftelsen inte kommit till någon överenskommelse med Enter kapitalförvaltning AB varför något uppdrag inte lagts ut på Enter. Vidare har utskottet beslutat att låta SEB behålla en del av sin tidigare aktieportfölj (150 milj kr). I övrigt har uppdrag lagts ut enligt styrelsens tidigare beslut innebärande att Carlson och Catella tillkommer som nya förvaltare, att Kammarkollegiet fortsätter som förvaltare av både aktier och räntebärande placeringar och med en utökad ränteportfölj samt att Nordea fortsätter som förvaltare med en ränteportfölj men ingen aktieportfölj.

Styrelsen *beslöt*

att godkänna av kapitalutskottet vidtagna åtgärder, bl a innebärande att SEB fortsätter som förvaltare av en svensk aktieportfölj om initialt 150 milj kr.

§ 10 Anteckningar från arbetsgruppen för strategi och organisation

Verkställande direktören har i enlighet med anmälan på styrelsesammanträdet den 17 juni, § 16 tillkallat en arbetsgrupp med fyra styrelseledamöter för en fördjupad dialog kring stiftelsens strategi och organisation utgående från styrelsens diskussion vid internatsammanträdet i april. Arbetsgruppen har mötts en gång den 26 augusti.

Kansliet har utgående från den förda diskussionen i arbetsgruppen utarbetat ett planeringsdokument med vissa utgångspunkter för det fortsatta arbetet bl a innebärande begränsning av antalet insatser och insatsområden med bibehållande av koncentrerade insatser på centra, individuella anslag och en ram för övriga insatser där mindre aktiviteter och akuta åtgärder ingår. Styrelsen ställde sig bakom de utgångspunkter som redovisades i dokumentet. I diskussionen pekades särskilt på vikten av en tydligare operationell beskrivning av de strategiska elementen i stiftelsens insatser utgående från det övergripande målet att stärka den svenska konkurrenskraften. Det måste också finnas stor öppenhet vid utlysning där forskarna bör beredas tillfälle föreslå insatser inom breda områden. Ett nytt dokument, baserat på styrelsens diskussion, bör efter samråd med arbetsgruppen, utarbetas till kommande styrelsesammanträde.

§ 11 Information och meddelanden

Stiftelsens kapital

Stiftelsens totala förmögenhet den 31 augusti 2002	8 905 milj kr
Beviljade ej utbetalda anslag vid årsskiftet 01/02	2 595 milj kr
Nya åtaganden under 2002 t o m 31 augusti	289 milj kr
Utbetalt under 2002 t o m 31 augusti	481 milj kr

Nya ärenden

En förteckning över nya ärenden under beredning (2002-09-11) hade bifogats kallelsen.

Interaktiva institutet

Stiftelsens revisorer, Ernst & Young hade i enlighet med styrelsens beslut, sammanställt en tertialrapport omfattande verksamheten t o m 31 augusti. Rapporten hade utsänts. En rapport rörande ev förändring av ägarsituationen för institutet (se styrelseprotokoll 2002-06-17, § 10) kommer att föreligga senare i höst. En rullande månadsvis likviditetsbudget över 12 månader i enlighet med revisorernas förslag efterlystes som del av en mer rättvisande redovisning av kostnader och intäkter. Stiftelsens styrelse bör vid decembersammanträdet ta upp frågan om stiftelsens engagemang efter utgången av 2003.

Stiftelsens beslut i juni om medel för sex strategiska centra inom livsvetenskaperna

Pressklipp från sommarens artiklar om stiftelsens beslut, liksom en skrivelse från ledamöter i den tidigare LV-gruppen hade bifogats kallelsen. Verkställande direktören gav en samlad redovisning över den kritik som från olika håll riktats mot stiftelsens hantering av ärendet om centra. Kompletterande information om beredningen har lagts ut på stiftelsens hemsida. Styrelsen diskuterade utförligt kritiken och såg det som ytterst väsentligt att stiftelsen har och bibehåller en hög trovärdighet, och att stiftelsen reagerar men inte överreagerar på de subjektiva och i många fall felaktiga uppgifter som sprids. Styrelsen fann ingen anledning till kritik mot den process som tillämpats av verkställande direktören vid stiftelsens beredning av ärendet. Processen har genomförts enligt styrelsens intentioner och styrelsen har löpande informerats om de olika stegen i beredningen av inkomna ansökningar. Styrelsen såg därför inga skäl vidta några ytterligare åtgärder med anledning av den nämnda skrivelsen och mediadebatten.

BCM – centrum

Planeringschefen informerade om planeringsläget beträffande det återremitterade förslaget till BCM-centrum (styrelsebeslut 2002-04-11/12 § 5). Knut & Alice Wallenbergs stiftelse har också uttryckt intresse för området. Berörda forskargrupper, främst grupperingen i Stockholm behöver ett besked från stiftelsen efter vårens återremiss. En möjlig utveckling skulle kunna innebära en utannonsering av ett mer begränsat centrum med bas i grupperingen på KTH kompletterat med två till tre ramanslag. Styrelsen diskuterade förslaget och betonade att man inte var beredd att utan kompletterande underlag redovisa sin syn på den skisserade uppläggningsplanen. Viss tveksamhet uttrycktes inför att gå vidare med finansieringsbeslut med så stora ändringar i förhållande till den ursprungliga utlysningen.

Utvärdering av Institutet för studier av utbildning och forskning (SISTER)

Stiftelsen utgör tillsammans med Riksbankens Jubileumsfond, KK-stiftelsen och STINT huvudfinansierare av SISTER. Stiftelsens bidrag är 1,2 milj kr per år under fem år (1999 – 2003). Intressenterna har träffat överenskommelse om att genomföra en utvärdering av institutet inför beslut om ev fortsatt stöd till verksamheten efter 2003. Utvärderingen kommer att genomföras av Technopolis med Enrico Deiacco som huvudprojektledare. Kostnaden beräknas till högst 360 000 kr plus moms och fördelas mellan intressenterna i proportion till bidragen till institutet.

Slututvärdering av materialkonsortierna 1990 - 2000

En preliminär rapport från Oxford Research rörande den utvärdering som genomförts diskuteras f n med utvärderingsgruppen.

Planeringsläge för förslaget Brain Power

Verkställande direktören presenterade planeringsläget för förslaget som initierats av Invest in Sweden Agency (ISA). Finansieringen av det mycket omfattande förslaget (totalt 500 milj kr) är dock helt oklar och eventuellt kan frågan komma att bli aktuell först i anslutning till nästa forskningsproposition. Förslaget har bordlagts av initiativtagarna i ett halvt år och stiftelsen har inte gjort några utfästelser om stöd. Vissa insatser som berör området finns dock inom ramen för andra anslag som stiftelsen tidigare beviljat, exempelvis de strategiska centra inom livsvetenskapsområdet.

Strategiska engångssatsningar tillsammans med högskolor

Ansökningar avseende strategiska engångssatsningar från universiteten i Stockholm, Uppsala, Linköping och Göteborg bereds inom stiftelsens kansli för beslut senare i höst. Ansökningarna kommer att behandlas av ÖS-gruppen vid sammanträde den 30 september.

Full kostnadstäckning

Arbetsgruppen för full kostnadstäckning (overheadkostnader för externfinansierade projekt vid universitet och högskolor) avser att diskutera ett förslag till principer vid sitt sammanträde samma dag som styrelsesammanträdet (24 september). Förslaget innebär en schablon om 35 % påslag, innefattande lokalkostnader för externfinansierade forskningsprojekt.

Neutronterapi vid forskningsreaktorn i Studsvik

Stiftelsen har genom delegationsbeslut under 2001 beviljat sammanlagt 750 kkr för första steget i en klinisk prövning av cancerbehandling (gliom) där neutroner från reaktorn utnyttjas.

Cancerfonden har också bidragit till projektet. Studsvik vill nu genomföra en andra fas till en kostnad av cirka 20 milj kr och man söker nu 5 – 10 milj kr från andra finansiärer. Verkställande direktören bedömer det dock som tveksamt att stiftelsen skulle kunna bidra till denna nya fas.

Stiftelseseminarium

Kanslichefen informerade om det seminarium som planeras till den 21 november i Aula Magna på Stockholms universitet där stiftelsen kommer att informera om resultat, aktuella insatser och framtidsplaner. Samtliga styrelseledamöter är välkomna att delta.

§ 12 Övriga frågor

Inga övriga frågor togs upp till behandling

Björn Brandt
sekreterare

Lennart Låftman
vald justerare

Ingvar Carlsson
ordförande ej § 10

Harry Frank
ordförande § 10